

Redactor: MIRELLA ACSENTE
Tehnoredactare computerizată: MIHAELA CIUFU

Designul copertei: ANDREEA APOSTOL
Illustrația copertei: WALTER RIESS

Charles Dickens
OLIVER TWIST

Toate drepturile asupra ediției în limba română aparțin
GRUPULUI EDITORIAL CORINT.
CORINT este marcă înregistrată.

ISBN: 978-606-93685-6-5

Descrierea CIP a Bibliotecii Naționale a României
DICKENS, CHARLES

Oliver Twist / Charles Dickens;
trad.: Irina Benea. - București: Corint Books, 2014
ISBN 978-606-93685-6-5

I. Benea, Irina (trad.)

821.111-93-34=135.1

I

*Se prezintă cititorului locul și împrejurările
în care s-a născut Oliver Twist*

PRIN TRE ALTE CLĂDIRI PUBLICE dintr-un oraș al cărui nume, din numeroase motive, ar fi mai bine să rezist îspitei de a-l menționa și căruia nici nu-i voi atribui un nume fictiv, există una care poate fi întâlnită, din vremuri străvechi, în majoritatea orașelor, mai mari sau mai mici, și anume un azil de săraci. În acest stabiliment s-a născut, într-o zi și într-un an pe care nu trebuie să mă mai ostenesc a le repeta, întrucât dacă nu le va afla, cititorul nu va fi păgubit în niciun fel – în orice caz, nu în acest moment al povestirii –, acel muritor al cărui nume este anunțat la începutul acestui capitol.

Mult timp după ce medicul parohiei l-a adus pe această lume de lacrimi și durere, a rămas o chestiune cu totul îndoiefulnică dacă pruncul va reuși să supraviețuiască pentru a i se da barem un nume – ceea ce, dacă nu s-ar fi întâmplat, foarte probabil că aceste memorii nu s-ar mai fi scris. Sau, dacă s-ar fi scris, ar fi fost concentrate în cel mult două pagini, adică ar fi avut neprețuitul merit de a fi un exemplu al celei mai concise și mai fidele biografii apărute vreodată în literatura din toate timpurile și din toate țările.

Deși nu pot să susțin că a te naște într-un azil de săraci este, în sine, o împrejurare cum nu se poate mai norocoasă și mai de invidiat pentru o ființă umană, totuși, în cazul de față, afirm cu tărie că a fost cel mai bun lucru care i se putea întâmpla lui Oliver Twist. Adevarul este că a-l convinge pe Oliver să își asume îndatorirea de a respira a fost o treabă extrem de dificilă – respirația fiind o practică obosită, însă una care, cu vremea, ne-a devenit

un obicei necesar pentru a ne ușura existența. Un timp, el a zăcut gâfâind pe o salteleuță de lână, cumpănind între această lume și lumea de dincolo, balanța înclinând în mod hotărât în favoarea celei din urmă. Dacă pe parcursul acestei scurte perioade, Oliver ar fi fost înconjurat de bunicuțe grijuilii, mătuși neliniștite, moașe experimentate și doctori savanți, ei bine, atunci, inevitabil și indubitatibil, ar fi murit cât ai clipi. Lângă el, însă, nu au fost decât o bătrână săracă, și aceea aflată într-o stare destul de confuză, din pricina unei porții de bere mai mari ca de obicei, și un medic al parohiei, silit prin contract să se ocupe și de astfel de treburi – aşadar, problema vieții sau a morții a fost decisă prin luptă directă între Oliver și Natură. Rezultatul a fost că, după câteva sforțări, Oliver a respirat, a strănutat și a început să-și anunțe tovarășii de la azil că în spinarea parohiei a mai căzut o povară, slobozind un strigăt puternic – pe cât de puternic te puteai aștepta din partea unui băiețel nou-născut, care nu intrase în posesia acelei foarte folositoare funcții secundare, vocea, de mai mult de trei minute și un sfert.

În momentul în care Oliver oferea prima dovardă a unei acțiuni libere și în bună regulă a plămânilor săi, păturica peticită care fusese azvârlită într-o doară peste patul de fier din încăpere începu să se agite. Chipul palid al unei tinere femei se ridică ușor de pe pernă, iar o voce slabă abia articula cuvintele:

— Lăsați-mă să văd copilul și apoi să mor.

Doctorul stătea cu fața întoarsă la foc, încâlzinu-și palmele și frecându-le, pe rând. Când Tânără vorbi, se ridică și, înaintând până la capul patului, spuse, cu mai multă bunătate decât te-ai fi așteptat din partea lui:

— O, nu trebuie să vorbești despre moarte încă.

— Nu, Domnul să te aibă în pază, nu! interveni moașa, strecându-și cu repeziciune în buzunar o sticlă verde, din al cărei conținut gustase, într-un colț, cu o vădită satisfacție.

— Domnul s-o aibă în pază! Când o trăi cât am trăit eu, domnule doctor, și o avea treisprezece copii, cu toții morți, mai puțin doi, dar și ăia aicea, la azil, cu mine, atunci n-o să mai vorbească ea aşa, Domnul s-o aibă în pază! Gândește-te mai bine la ce înseamnă să fii mamă, că ai aci un mielușel drăguț, păi dară!

Se pare însă că această perspectivă consolatoare despre ce îi rezerva viitorul unei mame nu reușî să-și facă efectul. Pacienta dădu din cap și își întinse mâna către copil.

Doctorul i-l așeză în brațe. Ea își lipi cu ardoare buzele reci și albe de fruntea pruncului, își trecu mâinile peste față, se uită răvășită în jur, se cutremură, se lăsă pe spate – și muri. Îi fricționă pieptul, mâinile și tâmpalele, însă sângele ei încetase pe veci să mai curgă. I se vorbise despre speranță și mângâiere, dar de prea multă vreme ea nu avusesese parte nici de una, nici de alta.

— Totul s-a sfârșit, doamnă Nu-știu-cum! zise doctorul, în cele din urmă.

— Vai, sărmâna de ea, aşa este! spuse moașa, ridicând de pe pernă dopul sticlei verzi, care îi căzuse când se aplecase să ia copilul. Sărmană de ea!

— Nu trebuie să te ostenești să trimiți după mine, moașă, dacă plânge copilul, continuă doctorul, punându-și mânușile foarte tacticos. Mai mult ca sigur că o să fie gălăgios. Și-atunci îi dai un pic de terci. Își puse pălăria și, oprindu-se lângă pat, în drum spre ușă, adăugă: Și era o fată frumoasă, de unde o fi venit?

— A fost adusă noaptea trecută, răspunse bătrâna, din ordinul supraveghetorului. Au găsit-o zăcând pe stradă. Mersese pe jos destul de mult, căci încălțările îi erau ferfenită. Da' de unde venea sau unde se ducea, nimeni nu știe.

Doctorul se aplecă deasupra trupului neînsuflețit și îi ridică brațul stâng.

— Vechea poveste, spuse el, clătinând din cap, nu are verighetă. Înțeleg. Ei, noapte bună!

Domnul doctor plecă să-și ia cina, iar moașa, după ce își mai îndreptă o dată atenția către sticla, se așeză pe un scaunăș scund din fața focului și începu să înfese copilașul.

Haina-l face pe om – ce exemplu minunat a fost micul Oliver Twist pentru această vorbă de duh! Înfășurat în pătura care până atunci îi fusese singurul acoperământ, ar fi putut să fie copilul unui nobil sau al unui cerșetor. Chiar și pentru cel mai subtil și pretențios observator străin ar fi fost greu să îi atribuie poziția corectă în societate. Acum însă, când fusese înfășat în vechile

scutece de stambă, îngăbenite de atâtă folosință, i se puseșe pe cetea și fusese trimis pe dată la locul său: era un copil al parohiei, orfanul dintr-un azil de săraci, un umil cal de corvoadă, pe jumătate mort de foame, pradă loviturilor și înghiotinelor lumii întregi, disprețuit de toți și de nimeni căinat.

Oliver plânse din răsputeri. Dar dacă ar fi putut ști că este un orfan lăsat la mila epitropilor și supraveghetorilor, poate că ar fi plâns și mai tare.

II

Se descriu creșterea, educația, casa și masa de care a avut parte Oliver Twist

PENTRU URMĂTOARELE OPT SAU ZECE LUNI, Oliver a fost victimă unui șir neîntrerupt de înelăciuni și dezamăgiri. N-a crescut la pieptul unei mame. Situația micuțului orfan, înfometat și nevoiaș, a fost raportată conștiincios de autoritățile azilului de săraci către autoritățile parohiale. Autoritățile parohiale s-au interesat, cu demnitate, la autoritățile azilului de săraci dacă nu exista, în acel moment, vreo femeie domiciliată în „cămin” care să fie în stare de a-i acorda lui Oliver Twist mângâierea și hrana de care ducea lipsă. Autoritățile azilului de săraci au răspuns cu umilință că nu exista. La acestea, autoritățile parohiale au decis, cu mărimie și deosebită omenie, ca Oliver să fie trimis la „crescătorie” sau, mai bine spus, să fie expediat la un azil-anexă, cam la trei mile depărtare, unde douăzeci sau treizeci de alți prunci care încălcaseră legea celor săraci se tăvăleau pe podele, cât era ziua de lungă, lipsiți de neplacerea de a avea prea multă hrană sau îmbrăcăminte, sub părinteasca supraveghere a unei femei în vîrstă, care îi primea pe părăți în schimbul și mai ales datorită sumei de şapte pence și jumătate pe cap de micuț pe săptămână. Şapte pence și jumătate pe săptămână ajung pentru o dietă completă a unui copil. Se poate cumpăra multă mâncare cu şapte pence și jumătate, destul cât să-i încarci stomacul până la refuz

și să-l faci să se simtă chiar rău. Dar bătrâna era o femeie înțeleaptă și cu multă experiență. Știa ce e mai bine pentru copii și, de asemenea, știa foarte clar ce e mai bine pentru ea. De aceea își însușea întru propriul său folos cea mai mare parte din alocația săptămânală, micșorând și mai abitir „generoasa” sumă prevenită inițial de parohie pentru creșterea micuților. Prin urmare, izbutind să stoarcă o agonisală și de unde bruma nu-i, femeia se dovedea un mare filosof utilitarist.

Toată lumea cunoaște povestea aceluia filosof utilitarist care lansase strălucita teorie că un cal este în stare să trăiască fără să mănânce, teorie pe care a și demonstrat-o, atât de bine încât ajunsese să îi dea calului său un singur pai pe zi. Și aproape nu începe îndoială că ar fi făcut din el un bidiviu focos și sprinten cu o nimică toată, dacă bietul animal n-ar fi murit, cu doar douăzeci și patru de ore înainte de ziua în care trebuia să se bucure de prima sa rație consistentă de aer pur. Din păcate pentru filosofia utilitaristă a femeii în a cărei grijă fusese încredințat Oliver Twist, și punerea în practică a sistemului ei avea, de obicei, un rezultat similar. Căci de fiecare dată când un copil își punea în minte să supraviețuască, fie și cu cea mai mică porție posibilă din cea mai lungă zreamă posibilă, se întâmpla să-și vâre necuratul coada și, în opt cazuri și jumătate din zece, ba se îmbolnăvea din pricina lipsurilor sau a frigului, ba cădea în foc din pricina neglijenței, ba se sufoca accidental. În fiecare dintre aceste cazuri, nefericitul prunc era chemat pe lumea cealaltă, acolo unde se întâlnea cu părinții pe care nu îi cunoscuse niciodată pe lumea aceasta.

Se mai întâmpla, uneori, să se stârnească vreo anchetă neobișnuită de stăruitoare în privința unui copil al parohiei care fusese scăpat din vedere când se întorsese salteaua de la pat sau care murise opărit din greșeală pe când făcea baie – chiar dacă un accident ca acesta din urmă era foarte rar, căci orice formă de baie era un eveniment cu totul excepțional la acea creșă – și atunci juriul se încăpățâna să pună întrebări stânjenitoare sau membrii parohiei își treceau cu îndărătnicie semnătura pe vreo reclamație. Însă aceste insolente erau înăbușite cu repeziciune de dovezile

aduse de medic și de mărturia intendentului, primul dintre aceștia deschizând întotdeauna trupul neînsuflețit și negăsind nimic înăuntru (lucru care, într-adevăr, era foarte probabil), iar cel din urmă invariabil declarând sub jurământ orice dorea parohia și arătându-și astfel marele devotament față de ea. În plus, tutorii făceau vizite periodice la fermă și îl trimiteau, fără abatere, pe intendent cu o zi înainte, ca să anunțe că vor veni. Copiii erau aranjați și curați în momentul în care descindeau *ei*, și ce altceva mai puteai cere?

De la o astfel de creșătorie, cu un asemenea sistem, nu te aştepți să producă o recoltă extraordinară sau îmbelșugată. În ziua când împlini nouă ani, Oliver Twist era un copil palid și firav, oarecum mărunt de statură și în mod cert slab. Însă natura sau vreo trăsătură moștenită îi sădise în piept, adică acolo unde avea loc suficient să se extindă, grație dietei economicoase a stabilității, o inimă foarte dârza. Și poate tocmai de aceea ajunsese la vârsta de nouă ani. Oricum, în ziua în care împlinea nouă ani se afla încuiat în pivnița de cărbuni, în compania foarte selectă a altor doi tineri domni care, după ce încasaseră deopotrivă cu el o bătaie zdravănă, fuseseră înciși acolo, din pricina că pretinseseră, în mod mărșav, că le-ar fi foame. Tocmai atunci, doamna Mann, buna stăpână a casei, fu luată prin surprindere de sosirea domnului Bumble, intendentul, care încerca din răspunderi să deschidă zăvorul de la poarta grădinii.

— Doamne, Dumnezeule! Dumneavastră sunteți, domnule Bumble? zise doamna Mann, scoțându-și capul pe geam cu manifestări foarte bine mimate de o nespusă bucurie. (Susan, du-i sus pe Oliver și pe ceilalți doi păcătoși și spală-i numaidecât!) Doamne sfinte! Domnule Bumble, ce bucuroasă sunt să vă văd, zău aşa!

Ei bine, domnul Bumble era un om gras și coleric, astfel că, în loc de a răspunde acestui bun venit urat din toată inima într-o dispoziție aidoma, zgâltai îngrozitor zăvorul de la poartă, după care o blasfemie cu un șut aşa cum numai un picior de intendent ar fi putut să sloboadă.

— Doamne, de necrezut, continuă doamna Mann, ieșind afară în fugă – căci între timp cei trei băieți fuseseră duși din

totul de necrezut! Am uitat că poarta este zăvorâtă, domnule, poftim, rogu-vă, domnule Bumble.

– Și această invitație fusese însotită de o curiozitate care ar fi să înmoie inima oricui, chiar și unui epitrop, pe intendent îl îmblânzi defel.

— Găndești că acesta este un comportament respectuos sau cumsecade, doamnă Mann, întrebă domnul Bumble, strângând bastonul în mână, să faci demnitarii parohiali să aștepte la poarta grădinii dumitale, când aceștia vin cu treburi ale parohiei, legate de orfanii parohiei? Îți dai seama, doamnă Mann, că dumneata ești, cum s-ar spune, în slujba parohiei și că ești plătită de aceasta?

— Sunt convinsă că așa este, domnule Bumble. Dar tocmai ce le spuneam cătorva copii că o să veniți, dragii de ei, căci în tare mult la dumneavoastră, răspunse doamna Mann, cu mare umilință.

Domnul Bumble avea o părere foarte bună despre calitățile sale de orator și despre importanța sa. Cum pe primele și le afișase și pe cealaltă și-o revendicase, se relaxă.

— Bine, bine, doamnă Mann, răspunse pe un ton mai calm, se prea poate să fie cum spui dumneata, se prea poate. Condu-mă înăuntru, doamnă Mann, căci am venit cu treburi și am să-ți spun ceva.

Doamna Mann îl conduse pe intendent într-un salonaș cu pardoseală de căramidă, îi aduse un scaun și, plină de zel îndatoritor, îi așeză tricornul și bastonul dinaintea sa pe masă. Domnul Bumble, înfierbântat de mersul pe jos până acolo, își șterse nădușeala de pe frunte, își privi mulțumit tricornul și zâmbi. Da, zâmbi! Intendenții sunt și ei oameni. Iar domnul Bumble zâmbi.

— Acum să nu vă supărați de ce-o să vă spun, remarcă doamna Mann, cu o dulceață cuceritoare în glas. Ați mers mult pe jos, înțelegeți dumneavastră, că altfel n-aș fi pomenit despre asta. Ei bine, nu vreți să gustați un strop de ceva, domnule Bumble?

— Niciun strop. Niciun strop, zise domnul Bumble, făcând semn cu mâna dreaptă într-un mod demn, dar îngăduitor.

— Ba eu cred că o să gustați, spuse doamna Mann, care prinsește tonul refuzului său și gestul care-l însoțise. Numai un strop, unul mic, cu puțințică apă rece și o bucătică de zahăr.

Dominul Bumble tuși.

— Haideți, doar un strop, unul mic, spuse doamna Mann și mai convingătoare.

— Ce este? întrebă intendentul.

— Ei, este ceea ce sunt nevoieță eu să țin în casă, ca să pun câte un pic în leacurile pentru drăguții de copilași când se simt rău, domnule Bumble, răspunse doamna Mann, deschizând un dulap din colț și scoțând o sticlă și un pahar. Este gin. N-o să vă ascund, domnule Bumble, că este gin.

— Le dai copiilor și leacuri cu gin, doamnă Mann? întrebă Bumble, urmărind cu privirea interesantul proces de amestecare.

— Oh, Dumnezeu să-i binecuvânteze, le dau, drăguții de ei, răspunse protectoarea copiilor. N-aș putea suporta să-i văd suferind sub ochii mei, întelegeți dumneavastră, domnule.

— Nu, zise domnul Bumble cu convingere, n-ai putea. Ești o femeie omenoasă, doamnă Mann. (În acest moment, femeia îi puse în față paharul.) O să mă folosesc de primul prilej ca să spun acest lucru consiliului, doamnă Mann. (Bărbatul trase paharul către el.) Ai suflet de mamă, doamnă Mann. (Agită amestecul de gin și apă.) Beau... beau cu bucurie în sănătatea dumitale, doamnă Mann.

Și înghiți jumătate.

— Și acum, să trecem la treburile pentru care am venit, spuse intendentul, scoțându-și carnetul de notițe, legat în piele. Copilul care a fost botezat în grabă Oliver Twist împlineste astăzi nouă ani.

— Dumnezeu să-l binecuvânteze, interveni doamna Mann, înrăsuindu-și ochiul stâng cu colțul șorțului.

— Și, în ciuda unei recompense de zece lire sterline, care a fost ulterior ridicată la douăzeci de lire sterline, în ciuda supremelor și, aş putea spune, supranaturalelor străduințe din partea parohiei, nu am reușit niciodată să aflăm cine este tatăl lui sau de unde a venit mama sa, care a fost numele și con... condiția ei socială.

Doamna Mann își ridică brațele uluită, dar adăugă, după un moment de gândire:

— Atunci, cum se face că are totuși un nume?

Intendentul își îndreptă spatele cu mare mândrie și spuse:

— Eu l-am inventat.

— Dumneavastră, domnule Bumble?!

— Eu, doamnă Mann. Le dăm nume drăguților noștri, în ordine alfabetică. Înainte de el fusese un S – Swubble, eu i-am dat numele. El a fost un T – Twist, tot eu i-am dat numele și *lui*. Următorul care va veni va fi Unwin, iar următorul, Vilkins. Am nume pregătite până la sfărșitul alfabetului și apoi din nou de la capăt, când o să ajungem la Z.

— Ei, dar dumneavastră aveți o adevărată fire de scriitor, domnule! spuse doamna Mann.

— Da, da, zise intendentul, în mod vădit măgulit de compliment, se prea poate. Se prea poate să am, doamnă Mann. Termină paharul de gin cu apă și adăugă: Cum Oliver este acum prea mare pentru a mai rămâne aici, consiliul tutelar a hotărât să fie adus înapoi la azil. Am venit în persoană pentru a-l lua. Așa că vreau să-l văd imediat.

— Vi-l aduc de îndată, spuse doamna Mann, părăsind încăperea.

Oliver, căruia între timp i se îndepărtașe un strat de murărie – atât cât putea să fie răzuit dintr-o singură spălare –, cel de deasupra, care i se întărise pe față și pe mâini, fu condus în odaie de către binevoitoarea sa protectoare.

— Fă o plecăciune în fața domnului, zise doamna Mann.

Oliver făcu o plecăciune, jumătate către intendentul de pe scaun și jumătate către tricornul de pe masă.

— Vrei să mergi cu mine, Oliver? spuse domnul Bumble, cu o voce plină de măreție.

Oliver era gata să spună că ar pleca bucuros de acolo cu oricine, dar, ridicându-și privirile, o zări pe doamna Mann în spatele scaunului intendentului, agitându-și pumnul către el, cu o înfățișare furioasă. Copilul pricepu numaidecăt semnul, căci acel pumn îi fusese de mult prea multe ori înfipt în spinare pentru a nu-i rămâne profund înfipt și în amintire.